

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

95. An qui in amentiam, & pherenesim inciderunt sint in articulo mortis communicandi? Et notatur, quod si timeatur periculum vomitus, vel expuitionis non est illis Eucharistia porrigendat? Ex p. 5. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Alibi supra in Ref. 88. & in aliis eius primæ not.

runt Doctores pueros, licet teneantur in primis annis post adeptum vsum rationis, confiteri, non tamen teneri, nec posse sumere Eucharistiam, & aliqui hoc extendunt, vt alibi vsum est etiam in articulo mortis, nam respondeo primò non deesse Doctores contrarium docentes, vt ex illis docet mordicus Ioann. Sancius in *selectis*, disp. 26. per totam, cuius opinionem ex Societate Iesv nouissimè sustinet Castrus Palaus tom. 1. tract. 3. disp. 1. punct. 24. §. 2. num. 7. vbi ex multis rationibus firmat pueros eo ipso quòd sunt capaces Sacramenti Pœnitentiæ, esse capaces Eucharistiæ. Vel respondeo secundò, quòd est negandum, amentes grandioris ætatis, & vt plurimum viuacis ingenij esse comparandos in casu, de quo loquimur, cum pueris in primis annis post septennium, quibus Doctores illi, vt dictum est, concedunt confessionem, non autem communionem, nam mutus & surdus à natura, vt docet Spino in *speculo testament. gloss. 9. rubrica. num. 1.* si perfectè secundum eius intellectum percipiat, quæ geruntur, æquiparatur maiori, tenet Bart. in *l. mutus, de acquir. hered.* Doct. t. 1. de *verborum obligationibus*, vbi dicit Bartol. de quodam muto, qui per motum labiorum percipiebat, & intelligebat omnia quæ loquebantur, & ibi Alciat. num. 5. 1. faciat text. in *l. patri, de acquirenda hereditate*, & in *l. vbi non voce, de regul. iur. l. mutus, de procurat.*, l. item quia, iuncta glossa *ver. mutus, de pactis. lib. 1. ff. qui & à quibus l. surdi & muti, de manumissis vindic.* Remittendum igitur puto iudicio & arbitrio prudentis Confessarij quando & quoties supradictis mutis & surdis à nativitate sit sacrosancta Eucharistia impertienda.

cerdotes debent huiusmodi ægrotis communionem præbere. Ita Sancius in *selectis*, disp. 38. num. 10. Zambranus in *decis. cas. consc. tempore mortis*, cap. 3. dub. 4. num. 2. & 7. cum Coninch de *Sacram. quest. 80. art. 9. num. 74.* & alii.

2. Tales igitur amentes tunc communicandi non sunt, quando clarè & euidenter constat eos in peccato mortali vsum rationis amisisse, quod vix potest constare, vt bene aduertit Sor. in 4. disp. 15. nam vnusquisque præsumitur bonus, donec oppositum probetur, c. fin. de *presum.* Sed hæc omnia procedunt, quando infirmus potest sine irreuerentia, & periculo vomitus dictam communionem sumere, aliàs danda non erit: & ideo Syluius in 3. part. *quest. 80. art. 9.* Emmanuel Sà *verb. Euchar. num. 3.* asserunt in mortis articulo non esse amentibus dandam Eucharistiam, ob irreuerentiæ periculum.

3. Sed hi Doctores nimis absolute loquuntur, nam in tali casu potest fieri experientia, vt optime notat Zambranus *vbi supra. num. 5.* Ita quòd detur primo huiusmodi infirmo aliqua forma non consecrata, vt appareat quomodo se habeat in tali sumptione, & si se habuerit decenter, detur illi forma consecrata: sin autem, minimè: & hæc est optima praxis. Quæ quidem omnia procedunt in administratione sacramenti Extremæ-Vnctionis. In quo casu notanda erit etiam alia optima praxis ex Zambrano *vbi supra, c. 5. dub. 2.* qui citat Paludanum, D. Antoninum, Ledesmi. Henriquez & alios, scilicet phreneticum, vel furiosum si resistat, esse ligandum, exclusis tamen laicis ad tollendum scandalum, id facere aliquando erit necessarium, quando phreneticus non potest recipere aliud Sacramentum, nisi Extremam-Vnctionem.

Sup. huc vobis mitum Ref. seq. §. Notat, & infra lege doctrinam Ref. 97.

Pro primo contento in hoc §. vlt. in septem primis lin. res. sol. seq. & in fine dictæ res.

Sup. hoc infra in tr. 4. Ref. 59. in fine.

RESOL. XCIV.

An Sacerdos possit præbere Viaticum infirmo deliranti qui propter febrem in amentiam incidit?

Et an hoc procedat, quando infirmus potest sine irreuerentia, & periculo vomitus dictam Communionem sumere?

Et aduertitur, quod in multis Decretis statuitur, vt pœnitentia non negetur phreneticis, si confiteri prius confessionem desiderasse, & signa contritionis dedisse: & consequenter idem colligitur de Eucharistia; & non tamen necesse est, vt tempore vsus rationis petierint expressè, & ostenderint signa contritionis, Confessionis, & Communionis.

Idem est de Sacramento Extremæ-Vnctionis, in quo casu notatur phreneticum, vel furiosum, si resistat, esse ligandum, & id facere aliquando erit necessarium, quando phreneticus non potest recipere aliud Sacramentum, nisi Extremam-Vnctionem? Ex part. 2. tr. 14. Ref. 78.

RESOL. XCV.

An qui in amentiam, & phrenesim inciderunt sint in articulo mortis communicandi?

Et notatur, quod si timeatur periculum vomitus, vel exspuitionis non est illis Eucharistia porrigenda? Ex part. 5. tr. 3. Ref. 46.

§. 1. Negatiuum sententiam docet Emanuel Sà *ver. Euchar. num. 3.* vbi sic sit. Non est in vsu vt amentibus etiã in mortis articulo detur Eucharistia ob irreuerentiæ periculum. Ita ille, & ante illum Molanus de *Euchar. tr. 4. cap. 8.* Sed ego puto considerandum esse verè ne subit tale periculum, vt bene obseruat Syluius in 3. p. 9. 80. art. 1. & idè, quòd si is, qui in amentiam incidit, fuit aliquando sui compos & tunc Eucharistiam aliquo modo desiderauit, porrigeda est illi in mortis articulo, & ita præcipitur in Concil. Carthagin. IV. cap. 79. & Atruficano I. in *can. 3.* vt refertur *can. his qui, & can. qui recedunt 26. 9. 6.* & ita fieri supponitur in Concilio Toletan. XI. c. 11. Accedit denique ratio, quia in eiusmodi hominibus est virtualis saltem deuotio erga Eucharistiam, & magnam ex eius perceptione vtilitatem percipere possunt, ergo in mortis articulo illis tribuenda est, quando nimirum diuino præcepto ad Eucharistiam accedere tenebantur: extra articulum vero mortis non est illis concedenda, quia neque Doctores, nec Ecclesiæ vsus id permittunt.

Sup. conten. to in hac Ref. in Ref. præcisa.

2. Nota etiam S. Thom. si in articulo mortis timeatur periculum vomitus, vel exspuitionis Eucharistiæ, non esse illis porrigendam, quia Sacramentum non est absolute necessarium in re ipsa, & aliunde eius excellètia postulat vt quàm reuerenter tractetur.

Supr. hoc in Ref. no. præcisa §. Tales, ad medietatè, & lege infra doctrinam Ref. 97.

3. Queret verò quispiam non immeritò, quid requiratur

§. 1. Responded affirmatiuè, ex D. Thom. in 4. p. 9. 88. art. 9. & ex c. qui recedunt 26. 9. & c. 15. quia in plurimis decretis statuitur, vt pœnitentia non negetur phreneticis, si constiterit prius confessionem desiderasse, & signa contritionis dedisse, & consequenter idem colligitur de Eucharistia: non tamen necesse est, vt tempore vsus rationis petierint expressè, & ostenderint signa contritionis, confessionis, & communionis, vt nimis scrupulose putauit Zanardus in *direct. confess. p. 1. tr. de Euchar. c. 7.* & alij. Sed omnis fidelis, qui non est notorius excommunicatus, nec notorius peccator sine signis pœnitentiæ, & de quo non constat in complacentia peccati mortalis amisisse vsum rationis, debet Eucharistiam tempore mortis sumere, in quo quidem tempore omnis fidelis illam interpretatiuè censetur petere, & sic Sa-

quiratur, vt eiusmodi amentes censeantur Eucharistiam desiderasse, quando erant sui compos, & sic esse dispositi ad communionem.

4. Respondetur in primis necessarium esse, vt quando in amentiam inciderunt, non constet eos fuisse aliqua graui culpa infectos, quia cum in amentia non potuerint eam exiari, absolute censentur indigni hoc Sacramento: si verò sint baptizati, & Christianam vitam egerint, nec constet de tali graui culpa, eo ipso pietas Ecclesie indicat eos esse sufficienter dispositos ad Eucharistiam, & aliqua ratione virtualiter ipsam Eucharistiam desiderasse, & hæc omnia docet Granados de Sacram. in 3. part. contr. 6. tractat. 10. dispur. 5. num. 3. & 4. vbi citat D. Thomam, Sotum, & Valentiam, quibus ego addo Ioannem de Lugo de Sacram. Eucharist. dispur. 13. sect. 3. num. 24. & 25. Marchantium in resolut. pastor. de Sacramento tract. 4. cap. 3. ques. 1. cas. 1. Reginaldum tom. 2. lib. 29. num. 79. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 69. sect. 2. Valquez dispur. 214. num. 3. Kellisonium tom. 2. in 3. part. quest. 80. art. 1. dnb. 1. num. 56. Merarium tom. 3. de Sacram. Eucharist. disp. 13. sect. 4. num. 2. Chapeauillam de Sacram. Euchar. 9. qui docet in tali casu, posse Hostiam in vino præberi infirmo, vel vt alibi diximus, in 1. part. tract. 14. resolut. 78. sumatur particula non consecrata, & detur infirmo amenti, qui illam deglutiat, detur postea particula consecrata. Et ita docet Zambranos de Sacram. Eucharist. dub. 4. cap. 5. num. 5. & me citato, nouissimè Ioannes Sancius in secl. disp. 38. num. 2. & 3.

Que hic est Ref. antecedens, s. vlt. in principio.

RESOL. XCVI.

An Sacerdos possit aliquando in sanitate communicare predictos amentes?

Et an hæc opinio non procedat in perpetuo, & absolute fatuis, sed in semifatuis, quibus Eucharistiam in Paschate dari debere: imo quoties Eucharistiam sibi ministrare postulerint?

Et alij quinque casus ex opinione Sancij circa sumptionem Eucharistia. eorum adducuntur, sed iam omnes magis late in hoc tractatu sunt discussi, & explanati in suis Resolutionib. peculiaribus. Ex p. 2. tit. 14. Ref. 79.

§. 1. **R**espondeo negatiuè eam Zambrano in decis. cas. conscient. cap. 3. dub. 6. num. 8. & alijs, nam hoc conceditur illis tantum in articulo mortis, quia in articulo necessitatis toleratur aliqua minor dispositio, & reuerentia, quæ non impediret gratiam habitualem, quæ tamen non debet tolerari extra talem necessitatem.

2. His tamen non obstantibus Ioseph Angles in 4. sent. docuit quotannis dictos amentes debere communicari, & hanc sententiam videtur etiam docere Villalobos in sum. part. 1. tract. 7. dub. 40. n. 3. & quia eodex rarus est, ponam eius verba. [La duda es si à estos freneticos se les ha de dar fuera del articulo de la muerte, mi parecer es, que se les puede dar algunas vezes, mayormente si tienen reuerencia à este Sacramento, y algun vfo de razon, como son algunos Religiosos Sanctos, que por el tiempo vinieron à caducar.] Sed hæc opinio admitti non potest in perpetuo, & absolute fatuis, sed in semifatuis, in quibus etiam Henriquez lib. 8. cap. 4. n. 3. & 4. putat Eucharistiam in Paschate dari debere: imò Sancius in secl. disp. 26. num. 5. & dispur. 38. num. 9. probat illis Eucharistiam ministrandam esse toties, quoties eam sibi ministrari postulauerint, quia si in paschate, vel aliquando communicant, nullam committunt irreuerentiam, nec etiam consentit pluries commu-

Sup. hoc pro semifatuis sup. in Ref. 93 §. Probatur, ad medium.

nico, cum tam homo suscipiens, quam Sacramentum susceptum semper vnum, & idem sint. Neque imaginari potest quomodo hodie communicando oriatur, de nouo irreuerentia, que hinc incipiendo Eucharistiam non fuit orta; dummodo actio sit eadem in specie, Sacramentum idem, & homo, qui suscipit, sit eum eodem vlt. rationis quo fuit heri. Ita Sanchez. Sed an probabiliter iudicent viri docti. Nam hic author nimis laxas opinioniones tenet circa frequentiam Sacramenti Eucharistia. Primò enim docet, ad communicandam quædam peccati mortalis conscientiam, præter necessitatem gloriam non suscipiatur Eucharistia. Scdm. adò, esse magis expediens coniugatis die habitis, quæ Eucharistiam suscipere: item die illo qui fornicationem, aut pollutionem voluntariam commisit, si de illa confiteatur. Tertio, pueros statim, & habent vsum rationis esse communicandos. Quarto, non esse expediens Confessariis impedire ad aliquoties penitentes Eucharistiam sumere, censens emendandi venialia peccata, siue impedientes illorum. Quintò, non esse etiam expediens Prælati Religionum priuare aliquoties suos Religiosos susceptione Sacrae Eucharistia causa illos mortificandi, & idem Confessariis erga suos penitentes. Hæc omnia Sancius in secl. dispur. 22. resolut. 21. Sed aduersus illam adest communis opinio Duborum, & nouissimè Salazar Societatis Iesv. in prælat. sup. commun. edita Martini anno Domini millesimo trecentesimo vigesimo secundo, & omnes sequentes propositiones, refellit.

RESOL. XCVII.

An moribundo sit danda Eucharistia cum priuato vomitu?

Et an si acciderit, quod infirmus inquam vomitus suos fuerit, & sumpta Eucharistia vomitus fuerit, quid est faciendum? Ex part. 5. tract. 3. Ref. 15.

§. 1. **H**ic casus potest frequenter accidere, & ad illud respondet Ioan. Sancius in secl. dispur. 38. n. 2. vbi sic ait: Notandum duplicem vomitus speciem ex mente Medicorum posse inferri. Prima, quæ neutrum adueniat, nisi sumpto cibo, vel potu. Secunda ex sola corporis agilitate, & aliqua sumptione oritur. Signa autem distentionis vomitus tunc efficacia erunt, quando infirmus nullis qualitatibus sit, vt cibum sumptum indigestum, siue modicum, siue multum, non pariter stomachus retinere, sed statim expellat in propria specie, aut per vomitum, aut per seculum, & tunc administranda non est Eucharistia. Si verò modicum retineat cibum, Eucharistiam ministrari poterit. Imò modicum non retineat, aut statim credentiam exhibendam Eucharistiam, presertim si hostia consecrata adeò exigua sit quantitas, quod iudicio Medico credatur non motura stomachum, cum parum pro nihilo reputetur. Porò ad capiendam huius experientiam, vt securius ministraret, potrigatur Hostia non consecrata, qua cicta, minimè consecrata ostendat. Sic ille, qui in nouissima editione quoad hæc experientiam citat meipsum in prima part. tract. 78. & subdit postea, quod si vomitus, vel secessus secundo contingat modo, & nullis naturæ sit vt, etiam nullo sumpto cibo periret, ministrari nullo modo debet Eucharistia à quo vomitu tamen, si cessauerit vomitus per sex horas iudicet Medicus, dum Eucharistia

Sup. tom. Ref. 15. in R. 5. Sc. leg. 15. no. Sup. vno. in R. 5. Sc. leg. 15. no. Sup. pia. in R. 5. Sc. leg. 15. no.